

Lisa
Keskkonnaministri dd.mm.yyyy
Määrusele nr _____

„Keskkonnaministri 22.02.2018. a määruse nr 8 „Toetuse andmise tingimused meetme „Ettevõtete ressursitõhusus“ tegevuse „Jäätmete ringlussevõtu toetamine“ jaoks avatud taotlemise korral“ muutmine“

Lisa 2
Keskkonnaministri 22.02.2018
määrus nr 8
„Toetuse andmise tingimused meetme „Ettevõtete ressursitõhusus“ tegevuste „Jäätmete ringlussevõtu toetamine“ jaoks avatud taotlemise korral“

Äriplaani ja finantsanalüüsi koostamise juhend

Sissejuhatus juhendi kasutajale

Äriplaani ja finantsanalüüs peavad sisaldama kõikide taotluses kavandatud tegevustega seonduvaid selle juhendi peatükke ja alapeatükke ning kirjeldama tegevusi vähemalt juhendis nõutud mahus. Juhendi järgimine on taotlejatele kohustuslik. Juhendis küsitud teabe esitamise korral loetakse esitatuks määruse „Toetuse andmise tingimused meetme „Ettevõtete ressursitõhusus“ tegevuste „Jäätmete ringlussevõtu toetamine“ jaoks avatud taotlemise korral“ (edaspidi *TAT*) § 12 lõike 2 punktis 5 nimetatud dokumendid. Nimetatud dokumendid peavad tõendama, et taotluses kirjeldatud projekt on taotluses märgitud tingimustel elluviidav (taotlus vastab *TAT*-i § 12 lõike 1 punkti 9 nõudele).

1. Äriplaani

Projekti täpne nimetus ja ettevalmistuse seis. Esitada projekti üldine kirjeldus, sh selle jäätmeliigi olukord jäätmeturul ja kavandatav lahendus ning märkida kavandatava projekti asukoht. Kirjeldada, kuidas projekt panustab *TAT*-i eesmärgi ja riigi jäätmekava 2014–2020 strateegilise eesmärgi II tulemusnäitajate saavutamisse. Projekti eesmärgid peavad olema kooskõlas *TAT*-i §-s 3 sätestatud eesmärkidega ja esitatud äriplaani koosseisus. Projekti kirjelduses tuleb esitada projekti elluviimiseks vajalikud eeltingimused, samuti olemasolevad riskid ja hinnangud nende mõju kohta.

1.1. Jäätmemajanduse olukord ja nõudlusanalüüs projektiga seotud jäätmeliikide kohta

Põhjendada projekti vajalikkust. Esitada jäätmemajanduse olukorra analüüs projektiga seotud jäätmeliikide kohta, sh:

- kuidas aitab projekt olemasolevat jäätmekäitluse olukorda parandada;
- kuidas on sisendjäätmevood tagatud;
- kas nõudlus projekti väljundi järele on olemas või kuidas on kavas seda tekitada.

Sisendjätmete kohta esitada:

- ülevaade projektis käideldavate jäätmete tekkest Eestis jäätmeliikide lõikes ja selle dünaamika viis aastat enne taotluse esitamist ja prognoos viie aasta kohta pärast projekti lõppu;
- ülevaade projektiga seotud jäätmete ringlusse võtmise olukorrast (maht, kvaliteet jms) Eestis projekti eel;
- ülevaade, kust saab taotleja projektiga seotud jäätmed, sh lisanduvad jäätmekogused (lisada eelkokkulepped jäätmete üleandjatega, v.a juhul, kui käideldavate jäätmekoguste saamine on tõendatud Keskkonnaameti kinnitatud jäätmearuandega).

Projekti väljundi kohta esitada:

- ülevaade, mis tõendab/põhjendab nõudlust projektiga seotud jäätmekäitlustulemi ja mahtude järele vähemalt viie aasta jooksul pärast projekti elluviimist;
- tõendid (sh eelkokkulepped) nõudluse kohta projekti jäätmekäitlustulemi järgi planeeritud mahus;
- ülevaade turukonkurentsist projektiga seotud jäätmekäitlustulemist. Kui turul on sarnase teenuse korral konkurents, siis välja tuua enda konkurentsieelised;
- primaarse ja sekundaarse tooraine hinna turuülevaade projektiga seotud jäätmeliikide kohta, st ringlusse võetud toorme saadavus turul ja selle hind ning võrdlus algse toorainega.

1.2. Jäätmekäitlusteenuse pakkuja / toetuse taotleja iseloomustus ja infrastruktuuri kuuluvus

Peatükis esitada:

- projektiga seotud jäätmekäitlusteenuse osutamise asukoht (piirkond). Esitada taotlusega seotud rajatiste asukoha plaan (nt Maa-ameti kaardi väljavõte). Plaanile tuleb märkida projektiga seotud rajatised;
- ülevaade projektiga seotud rajatistest (sh seadmetest), nende omandikuuluvusest ning rajatiste aluse maa omandikuuluvusest;
- märkida jäätmekäitluse osutamise õiguslikud alused (rendileping vms);
- ülevaade ettevõtte organisatsioonilisest ülesehitusest.

1.3. Planeerimisdokumendid ja õiguslik alus

Peatükis anda ülevaade projekti kavandamisel arvesse võetud õigusaktide nõuetest ning projekti seotusest asjakohaste planeerimisdokumentide, arengukavade ja nende juurde kuuluvate finantseerimiskavadega. Sealhulgas tuleb käsitleda projekti seotust olemasolevate planeeringutega (kirjeldada, kas kavandatav tegevus vastab kehtivale detailplaneeringule või tegevuse elluviimiseks võib olla vaja koostada detailplaneering, millised on seosed olemasolevate kõrgemalseisvate planeeringutega ja kas neid on vaja muuta).

1.4. Tehniline lahendus

1.4.1. Tehnilise lahenduse kirjeldus

Esitada valitud investeringu kirjeldus, sh rajatava infrastruktuuri või valitud tehnoloogia iseloomustus ja füüsilised näitajad ning põhjendus valitud tehnilise lahenduse ja käitlusmahtude kohta.

Taotlusele tuleb lisada võrreldavad hinnapakkumised, mis selgitavad ja tõendavad projekti eelarve kujunemist. Hinnapakkumised tuleb võtta projektis hangitavale tehnoloogiale (sh infrastruktuurile) ja võrreldavale tehnika hetke taseme tehnoloogiale uuena (vt p 1.4.3).

Juhul, kui võrreldavaid hinnapakkumisi ei ole võimalik esitada, tuleb nende puudumist detailselt põhjendada.

1.4.2. Valitava tehnoloogia alternatiivide võrdlus

Esitatakse juhul, kui abi taotletakse vähese tähtsusega abina (VTA).

Tehnilise lahenduse kirjeldus peab sisaldama valitava tehnoloogia alternatiivide võrdlust. Ettevõtja praeguse majandusolukorra baasil tuleb analüüsida ja võrrelda tehnilisi alternatiive, võttes arvesse olemasolevate rajatiste ja/või seadmete seisundit ja lähtudes planeeritud arengust.

Tehnilisi lahendusi tuleb võrdlemiseks kirjeldada koos nende elluviimise maksumuse ja eksploatatsioonikuluga. Selgitatakse välja rajamismaksumuse, eksploatatsioonikulu ja keskkonnaaspektide seisukohast eelistatuim alternatiiv.

Valitava tehnoloogia tehniliselt võrreldav alternatiiv on alternatiiv, millel on sama tootmisvõimsus ja kõik muud tehnilised tunnused (v.a need uuenduslikud tunnused/aspektid, mis on otseselt seotud tavatasemest kõrgema tehnikaga, st täiendavate investeeringutega). Lisaks sellele peab kõnealune võrdlusalternatiiv olema ärilisest seisukohast tõsiselt võetav alternatiiv hinnatavale alternatiivile. Juhul, kui puuduvad majanduslikult ja tehnoloogiliselt reaalsed alternatiivid, tuleb nende puudumist detailselt põhjendada.

1.4.3. Hetke taset ületav uuenduslik tehnoloogia

Uuendusliku tehnoloogia kirjeldus esitatakse juhul, kui abi taotletakse riigiabina üldise grupierandi määruse (GBER) artikli 47 alusel ning on täidetud GBER 1. peatüki tingimused.

GBER-i artikli 47 erisätete täitmiseks peab jäätmete ringlussevõtu edendamiseks tehtav investeering muuhulgas **olema enam kui see, mida võiks nimetada tehnika hetke tasemeks ehk majanduslikult tasuvaks tavapäraseks praktikaks/protsessiks**. Seega peab selliste kavandatavate investeeringute puhul olema tegu nimetatud tegevusvaldkonnas (jäätmete ringlussevõtt) innovaatiliste tehnoloogiliste lahendustega, mis võrreldes tehnika tavatasemega on uus ja siiani rakendamata ning mille puhul võib eeldada tehnoloogilise või tööstusliku läbikukkumise riski. Hetke taset ületava tehnikana võiks vaadelda ka turul kasutatavate tavapraktikate/tehnoloogiate innovaatilisi lahendusi, mida on võrreldes hetke tasemega oluliselt täiustatud.

Tavapraktikat vaadeldakse kui protsessi, mida jäätmete ringlussevõtul tavaliselt kasutatakse ning mis on majanduslikult tulus (st kasumlik ja toimib ilma välise majandusliku abita). Üldjuhul võib eeldada, et kui mingi käitlustehnoloogia on majanduslikult tulus, siis eelduslikult ongi tegu üldkasutatava ehk tavapraktikaga.

Jäätmekäitlusektor võib kasutada väga erineval tasemel majanduslikult tulusaid tavapraktikaid ja -protsesse mingi jäätmeliigi käitlemisel (ringlussevõtul). Kui jäätmekäitlusektoris kasutatakse konkreetset valdkonnas erinevaid sama suutlikkusega ringlussevõtu tavapraktikaid/protsesse, siis tuleb kavandatavat tehnikat võrrelda neist kõige kõrgemal tasemel oleva tehnikaga.

Eesti jäätmesektori tehnika praeguse taseme ja kavandatava investeeringu uuenduslikkuse määratlemisel tuleb lähtuda eelkõige Eesti kontekstist, v.a juhtudel, kui see pole asjakohane (nt üle-euroopalist turgu omava jäätmeliigi puhul, kus kavandatava investeeringuga samal tasemel olev tehnoloogiline käitlusvõime on piisav, st investeeringu toetamine selles valdkonnas võiks põhjustada olulisi turumoonutusi. Sellist olukorda võiks täheldada näiteks vanapaberi ja kartongi ringlusse võtmisel).

Kavandatav tehnoloogia peab paremini kaasa aitama ettenähtud jäätmeliikide ringlussevõttule võrreldes siiani kasutatud tehnoloogiaga. Ettevõttes juba olemasoleva tehnoloogia/seadmete optimeerimise või laiendamise kulud ei ole abikõlblikud. Seega ei toetata investeeringuid (või neid osasid investeeringust), mis piirduvad juba olemasolevate tehnoloogiate ja seadmete efektiivsemaks muutmise (nt võimsuse suurendamisega).

Eeltoodust tulenevalt peab taotleja selles punktis esitama:

- Andmed, mille alusel on võimalik hinnata, kas kavandatav investeering on tehnoloogia arendamine grupierandi määruse artikli 47 punkti 6 tähenduses – see tähendab, et kavandatav tehnoloogia on uuenduslik võrreldes vastava tehnika hetke tasemega ehk majanduslikult tasuva ja tavapärasel praktikal kasutatavaga. Selleks peab taotleja andma ülevaate ringlusse suunatava jäätmeliigi käitlustehnoloogia arengust ja tavapraktikal kasutatavatest lahendustest Eestis (vajaduse korral ka teistel Eestiga võrreldavate jäätmekäitluse lähiturgudel, nt Läti, Leedu). Välja tuleb tuua kavandatava tehnoloogia uudsuse aspektid (olemasolevate tehnoloogiate puhul olulise täiustamise aspektid) ning esitada teave, kuidas saavutatakse ning kui suur on projekti rakendamisel saadav keskkonnakasutamine (ringlussevõtu mõistes – minimaalselt teave ringlusse suunatava jäätmekoguse kohta) võrreldes siiani Eestis kasutatavatega. Võrdlemisel tuleb aluseks võtta tehniliselt ja keskkonnatulemuslikkusest kõige kõrgemal tasemel olevat tavapraktikat, sealjuures eraldi tuleb välja tuua see, kas kavandatud tehnoloogiat on Eestis juba rakendatud (esitada konkreetseid viited).
- Taotleja peab esitama põhjendused, miks kavandatud investeeringu tegemine pole hetkeolukorras siinseid tingimusi arvesse võttes atraktiivne (st miks ilma toetuseta kavandatavat investeeringuprojekti ellu ei viidaks).
- Taotleja peab esitama teabe, mis tõendab, et kavandatav uudne tehnoloogia vastab Euroopa tehnilistele normidele ja standarditele.

1.4.4. Kavandatava tehnoloogia võrdlus majanduslikult tulusa tavapraktika tehnoloogiaga, et selgitada välja abikõlblikud kulud

Esitatakse juhul, kui abi taotletakse riigiabina GBER-i määruse artikli 47 alusel.

Tulenevalt grupierandi määruse artiklist 47 on abikõlblikud vaid täiendavad investeeringukulud, mis on vajalikud ringlussevõtu tõhustamiseks tehtavate investeeringute realiseerimiseks võrreldes tavapärase sama suutlikkusega ringlussevõtu protsessiga, mis oleks toimunud ilma abita. Abikõlblike kulude tuvastamiseks ja grupierandi määruse artiklile 47 vastavuse tõendamiseks tuleb äriplaanis lisaks kavandatavale tehnoloogiale anda ülevaade ringlusse suunatava(te) jäätmeliigi(-liikide) käitlustehnoloogia tavapraktikal kasutatavatest lahendustest Eestis (vajaduse korral ka teistel Eestiga võrreldavate jäätmekäitluse lähiturgudel, nt Läti, Leedu).

Samuti tuleb esitada võrreldavad hinnapakumised selle tehnoloogia kohta, millega taotluses olevaid jäätmeliike Eestis hetkel tavaliselt käideldakse ja mida saab lugeda tehnika hetke tasemeks ehk majanduslikult tasuvaks tavapäraseks praktikaks/protsessiks (vt selgitus juhendi p-s 1.4.2). Võrreldavad hinnapakumised tuleb esitada vastavate omadustega uute seadmete kohta. Võrdlusbaasiks ei ole korrektne esitada kasutatud seadme turuhinda/jääkväärtust, kuna kasutatud seadmete ostmist ei toetata. Seepärast peab hinnavõrdluseks olema uus seade.

1.4.5. Regionaalabi erisused

Taotleja esitab andmed ja kinnitused GBER-i 1. peatüki tingimuste täidetuse korral ka GBER-i artikli 14 tingimuste täidetuse kohta juhul, kui abi taotletakse riigiabina GBER-i artikli 14 alusel.

Alginvesteeringu olemasolu

GBER-i vastavuse selgituses seoses GBER-i artikli 14 alusel antava regionaalabiga tuleb taotlejal eelkõige veenduda ja kinnitada projekti vastavust selle artikli kõikidele asjakohastele lõigetele ning ühele neljast alginvesteeringu kategooriast, mis on sätestatud GBER-i artikli 2 punkti 49 alapunktis a (investeering materiaalsesse ja/või immateriaalsesse varasse seoses uue ettevõtte asutamisega, olemasoleva ettevõtte tootmisvõimsuse suurendamisega, ettevõtte

toodangu mitmekesistamisega toodetega, mida ei ole veel ettevõttes toodetud, või olemasoleva ettevõtte kogu tootmisprotsessi täieliku ümberkorraldamisega). Alginvesteeringu selgituses tuleb seostada kõiki tegevused ja kulud asjakohase alginvesteeringu kategooriaga (nt seoses tootmisvõimsuse suurendamisega tuleb välja tuua konkreetsed numbrilised näitajad, mille võrra tootmisvõimsus tänu investeeringule suureneb) ning seda selgelt, loogiliselt ja arusaadavuseks vajaliku põhjalikkusega selgitada.

1.5. Projekti organisatsiooniline ülesehitus

Peatükis tuleb kirjeldada projekti elluviimise õiguslikke eeldusi ja korraldust (institutsioonilist poolt), sealhulgas taotleja (varade omaniku) võimet projekti ellu viia, sh projekti elluviimiseks ja haldamiseks vajaliku kvalifikatsiooni ja kogemusega töötaja(te) olemasolu.

Projekti elluviimise kava, sh hankeplaan, tuleb koostada finantseerimiskavast lähtuvalt. Selles tuleb ära näidata kavandatavate tegevuste ajaline järjestus ja nende jaoks planeeritud finantsmahud aastate lõikes. Kirjeldama peab projekti elluviimise skeemi, hangete sisu ja arvu ning hangete ajakava.

2. Finantsanalüüs

2.1. Finantsanalüüsi põhimõtted

Ülevaade finantsanalüüsist (FA) esitatakse Exceli dokumendina, kus kõik arvutusvalemid ja viited on kontrollimiseks avatud ning sisestamisõigus dokumenti on tagatud. Kaitsesõnadega või ilma arvutusvalemite ja viideteta Exceli dokumenti hindamiseks ei aktsepteerita.

Exceli mudelis kasutatud sisend- ja tulemandmete argumenteeritud majanduslikud põhjendused esitatakse selle peatüki alampunktides. Need peavad aitama luua arusaama kavandatud projektist ja taotleja majanduslikust seisust.

Keskonnainvesteeringute Keskusel (KIK) on õigus küsida taotlejalt kõiki taotlust toetavaid dokumente, arvutusi ja selgitusi, et veenduda esitatud FA adekvaatsuses ja selle kooskõlas projekti eesmärkidega.

FA arvestusperiood hõlmab projektile eelnenud kolme majandusaastat, projekti elluviimise perioodi ja elluviimise perioodile järgnevat viieaastast perioodi.

FA koostatakse jooksevhindades.

FA aluseks võetakse Rahandusministeeriumi koostatud makromajanduslikud sisendandmed (nt THI), mis on avaldatud Rahandusministeeriumi veebilehe kõige hilisemas versioonis või struktuurifondide veebilehel http://www2.struktuurifondid.ee/et/makro_naitajad.

FA koostamisel on lubatud aluseks võtta ka teisi avalikustatud majandusnäitajaid, tingimusel, et esitatakse kasutamise vajalikkuse selged põhjendused ja kasutatud näitajate avaliku asukoha viited.

FA tulemus koosneb analüüsitabelitest (taotleja enda vormil), mis esitatakse Exceli mudelis.

Tabel 1. Projekti finantseerimiskava

Tabel 2. Projekti tegevustulud ja -kulud (null-, täis- ja juurdekasvuline stsenaarium)

Tabel 3. Projekti rahavood (jätkusuutlikkuse hindamiseks, juurdekasvuline stsenaarium)

Tabel 4. Taotleja kogu majandustegevuse rahavood projekti arvestusperioodil (jätkusuutlikkuse hindamiseks)

Kindlasti tuleb:

- kirjeldada stsenaariumid – millised tulud/kulud on analüüsi tegemisel arvesse võetud, kas ja kuidas on projektiga seotud tulud/kulud eraldatud muust majandustegevusest;
- esitada tulu/kulu kalkulatsioonide majanduslikud põhjendused ja selgitused tulu/kulu liikide kaupa, sh tulu/kulu prognoosimisel kasutatud eeldused;
- esitada põhjendused ja selgitused prognoosis kajastatud projekti elluviimisega seotud tulude/kulude muutuste kohta (projekti juurdekasvulised tulud ja kulud).

Analüüsitabelites esitatavad stsenaariumid

- Nullstsenaariumis kajastatakse taotleja kogu majandustegevuse tulude ja kulude prognoosi ilma projektita (st tulude ja kulude prognoos juhul, kui projekti ei viida ellu).
- Täisstsenaariumis kajastatakse nullstsenaariumi aluseks võetud tegevuste tulude ja kulude prognoosi koos investeringuprojektiga (st tulude ja kulude prognoos juhul, kui projekt viiakse ellu).
- Juurdekasvulises stsenaariumis kajastatakse täisstsenaariumi ja nullstsenaariumi erinevust (*incremental method*). Kui nullstsenaariumi põhjendatult ei koostata, siis juurdekasvuline stsenaarium võrdub täisstsenaariumiga.

2.2. Finantsanalüüsi koostamine

2.2.1. Projekti finantseerimiskava (tabel 1)

Projekti finantseerimiskavast peab selguma projekti eelarve, ajakava, finantseerimisallikad, sh omafinantseering.

Projekti eelarves näidatakse ainult selle projektiga seotud investeringukulud kavandatud tegevuste lõikes.

Projekti ajakavas näidatakse investeringukulud nende aastate lõikes, mil need reaalsetel tekivad.

Investeeringute abikõlblikkus peab olema kooskõlas TAT-i §-ga 8.

Kõik investeringukulud tuleb esitada ilma käibemaksuta, v.a juhul, kui käibemaks ei ole riigi käibemaksuõiguse alusel tagasi nõutav.

Kui projekti käigus planeeritakse tegevusi, mille kulu ei ole TAT-i mõttes abikõlblik, kuid mille elluviimine projekti tegevuste raames on majanduslikult põhjendatud, eristatakse algse investeringu kulust abikõlblik ja abikõlbmatu osa ning põhjendatakse seda.

Finantseerimisallikatena näidatakse kogu projekti finantseerimise vahendeid.

Taotleja omavahendid – vaba käibekapital.

Struktuurifondide toetus – taotluses kajastatud struktuuritoetuse suurus.

Laenud – projekti finantseerimiseks võetavad laenud kasutusse võtmise aastal (mitte laenu tagasimaksed). Selgitusena esitatakse eeldatavate laenutingimuste informatsioon.

Projekti omafinantseeringuna mõistetakse rahalise katte tagamist kõigi nende kulude jaoks, mida projekti toetusega ei rahastata, sh nii abikõlblikud kui ka abikõlbmatud kulud ja lisanduv käibemaks.

Toetuse saaja kohustus on tagada rahaline kate kõigi projekti kulude jaoks, v.a projekti toetusega kaetavad kulud, kusjuures omafinantseeringuna ei käsitata teisi riigi, Euroopa Liidu institutsioonide ja fondide ning kohaliku omavalitsuse üksuse antud abi.

Omafinantseeringu olemasolu tõendamine

- Omavahendite olemasolu tõendatakse viimase kinnitatud majandusaasta aruande ja taotleja kinnituskirjaga.
- Omafinantseeringuks planeeritava laenu võimet (laenu põhiosa ja intresside tagasimakse võimet) analüüsitakse projekti ja ettevõtte kogu majandustegevuse jätkusuutlikkuse analüüsi käigus.
- Kolmandate osaliste rahastamise korral esitatakse rahastajate kinnituskirjad. Krediitiasutuse rahastamise korral on kohustus esitada krediitkomitee siduv otsus projekti rahastamiseks ja selles peab kajastuma laenu sihtotstarve, summa, väljamaksete periood, põhiosa maksegraafik, tagastamise tähtaeg, laenuintress ja muu asjakohane info.

Omafinantseeringu katteks planeeritava laenu tingimused (laenu periood, laenu põhisumma tagasimaksete struktuur, maksepuhkus ja marginaal) peavad olema realistlikud, st vastama turutingimustele.

2.2.2. Tegevustulud ja -kulud (tabel 2)

Tegevustulu ja -kulu prognoosimisel võetakse arvesse investeeringu mõju toetuse taotlejale, st tegevustulu ja tegevuskulu prognoosid koostatakse eraldi nii nullstsenaariumi kui ka täisstsenaariumi korral.

Projekti rahalist mõju taotleja majandustegevusele näitab juurdekasvuline stsenaarium. Projektiga seotud tulude ja kulude suurenemise või vähenemise (juurdekasvuliste tulude/kulude) kohta tuleb lisada selgitus.

Tegevustulud ja -kulud esitatakse ilma käibemaksuta ning prognoosimisel arvestatakse taotleja rahaliste tulude ja kuludega.

Käibekapitali muutust tegevustulu ja tegevuskulu prognoosidele ei lisata.

Tegevustulud tuleb näidata tululiikide kaupa ja selgitada tulude prognoosimise eeldused. Tegevustulude prognoos peab põhinema realistlikul nõudlusanalüüsil.

Tegevuskulud arvestatakse järgmiste kululiikide kaupa:

- muutuvkulud. Käideldavatest mahtudest sõltuvad: energiakulu, keskkonnatasud, transpordikulud; ja varade mahust sõltuvad: seadmete hoolduse teenus ja materjalid;
- püsikulud. Tööjõukulud, administratiivkulud, sisse ostetavad teenused, töövahendite kulud, muud tegevuskulud.

Iga muutus tuleb siduda majanduslikult põhjendatud tegevusnäitajatega (tarbimise maht, varade maht).

Ülejäänud kulud (kulum, finantseerimiskulud, maksud jne) ei kuulu tegevuskulude kalkulatsiooni hulka.

2.2.3. Projekti rahavood (tabel 3)

Projekti finantsiline jätkusuutlikkus loetakse tõendatuks, kui projekti juurdekasvuline kumulatiivne rahavoog on igal aastal vähemalt 0 või positiivne.

Selleks võrreldakse investeringu arvestusperioodil sissetulevaid rahavoogusid väljaminevate rahavoogudega.

Sissetulevate rahavoogude hulka kuuluvad:

- projekti toetus;
- omavahendid;
- võetav laen;
- tegevustulu.

Väljaminevate rahavoogude hulka kuuluvad:

- investeringukulud;
- tagasimakstav laen koos intressidega;
- tegevuskulu.

Intressid ja laenu põhiosa tagasimaksed tuleb kajastada juhul, kui projekti finantseerimiseks kasutatakse laenu. Kui jätkusuutlikkuse tagamiseks on vaja kasutada käibekrediiti rahavoona, siis peab selle tagastamise koos intressidega kalkuleerima väljamineva rahavoona.

2.2.4. Taotleja kogu majandustegevuse rahavood projekti arvestusperioodil (tabel 4)

Taotleja tegevus loetakse tõendatuna jätkusuutlikuks, kui ettevõtte terviku kumulatiivsed rahavood on igal aastal vähemalt 0 või positiivsed. Selleks võrreldakse arvestusperioodil sissetulevaid rahavoogusid väljaminevate rahavoogudega.

Taotleja kogu majandustegevuse jätkusuutlikkuse hindamisel tuleb arvesse võtta kõik taotleja tegevusega seotud rahalised tulud ja kulud ning arvestada ka projekti mõjudega, st lisatakse projektiga seotud uued tegevuskulud ja -tulud ning projekti mõju jätkuvatele tegevustele (kuludele-tuludele). Arvesse tuleb võtta nii projektiga seotud investeringud kui ka muud projekti arvestusperioodil kavandatavad investeringud.

Taotleja kogu majandustegevuse rahavoogude prognoosi lisatakse taotluse esitamise aastale eelnenud kolme majandusaasta rahalised tulud-kulud, mis peavad vastama majandusaasta aruannetele.

Intressid ja laenu põhiosa tagasimaksed tuleb kajastada juhul, kui projekti finantseerimiseks kasutatakse laenu, ning juhul, kui varem on võetud laene. Kirjeldada võetud kohustuste tingimused (intress, tagastamise tähtaeg, tagasimaksegraafik).

Kui jätkusuutlikkuse tagamiseks on vaja kasutada käibekrediiti rahavoona, siis peab selle tagastamise koos intressidega kalkuleerima väljamineva rahavoona.

3. Projekti toetuse osakaalu leidmine

Kui toetus on TAT-i § 6 lõikes 2 nimetatud VTA, on toetuse maksimaalne osakaal 75% projekti abikõlblikest kuludest. Abikõlblikud on sel juhul kõik projekti kulud, mis vastavad TAT-i tingimustele. Oluline on, et ettevõtte VTA abilimiiti ei ole ületatud (kuni 200 000 eurot viimase kolme aasta jooksul kokku). Saadud VTA-d saab kontrollida rahandusministeeriumi kodulehelt (<https://www.rahandusministeerium.ee/et/riigiabi>), sisestades ettevõtte registrikoodi.

Kui projektile antav toetus on riigiabi, siis on taotlejal toetuse summa ja projekti omafinantseeringu arvutamisel vaja arvesse võtta ka TAT-i §-st 9 ja riigiabi reeglistikust tulenevaid piiranguid.

Tabel nr 1. Toetuse osakaalu lihtsustatud tabel

	VTA (kogu projekti kulu abikõlblik)	Toetuse maksimaalne osakaal abikõlblikest kuludest riigiabi liigi järgi	
		Riigiabi, artikkel 14 (kogu projekti kulu abikõlblik)	Riigiabi, artikkel 47 (osa projektist abikõlblik)
Väikeettevõtja	75%*	25%	50%
Keskmise suurusega ettevõtja	75%*	35%	60%
Suurettevõtja, sh KOV	75%*	45%	70%

*Kui toetust taotletakse nii VTA kui riigiabi alusel samas taotluses, kehtib toetuse osakaal vastavalt riigiabile.

Euroopa Komisjoni määruse nr 651/2014, 17. juuni 2014, ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokku sobivaks (nn grupierandi määrus), lisa I artikkel 2 defineerib eelnimetatud ettevõtted järgmiselt:

- väikeettevõtjateks loetakse need ettevõtjad, mis annavad tööd vähem kui 50 inimesele ja mille aastakäive ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa 10 miljonit eurot;
- keskmise suurusega ettevõtjaks loetakse ettevõtjad, millel on vähem kui 250 töötajat ja mille aastakäive ei ületa 50 miljonit eurot ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa 43 miljonit eurot;
- suurettevõtjaks loetakse ettevõtjad, millel on rohkem kui 250 töötajat ja mille aastakäive ületab 50 miljonit eurot ja/või aastabilansi kogumaht ületab 43 miljonit eurot.

Täpsustav ning täiendav juhend ettevõtte määratluse kohta on kättesaadav https://www.rahandusministeerium.ee/system/files_force/document_files/lisa_5_vke_juhend_e.k.pdf?download=1.